

1. Ананьев Б.Г. Человек как предмет познания / Борис Герасимович Ананьев. – СПб.: Питер, 2001. – 288 с. – (Серия “Мастера психологии”).
2. Бодалев А. А. Вершина в развитии взрослого человека: характеристики и условия достижения / А. А. Бодалев. – М.: Наука, 1998. – 167 с.
3. Деркач А. А. Акмеология : учеб. пособие / А. А. Деркач, В. Г. Зазыкин. – СПб.: Питер, 2003. – 256 с.
4. Зазыкин В. Г. Акмеологические проблемы профессионализма / В. Г. Зазыкин, А.П. Чернышев. – М., 1992. – 48 с.
5. Климов Е.А. Психология профессионала / Е.А.Климов. – М.: Изд-во “Институт практической психологии”; Воронеж: НПО “МОДЭК”, 1996. – 400с.
6. Маркова А. К. Психология труда учителя : книга для учителя / А. К. Маркова. – М.: Просвещение, 1993. – 192 с. – (Психологическая наука — школе).
7. Психологическая энциклопедия : энциклопедия / [под ред. Р. Корсини, А. Ауэрбаха]. – 2-е изд. – Санкт-Петербург : Питер, 2003. – 1096 с.
8. Фирсов М. В. Теория социальной работы : учебное пособие / М. В. Фирсов, Е. Г. Студенова. – М.: ВЛАДОС, 2001. – 432 с.

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СЛУХАЧІВ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ СИСТЕМИ ПРОФЕСІЙНО- ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ ПРИ ДЕРЖАВНІЙ ПЕНІТЕНЦІАРНІЙ СЛУЖБІ

ОЛЛО В.П.

Copyright © 2013

Сьогодні в українському суспільстві триває процес розбудови, що передбачає впровадження державної політики, яка спрямована на формування гідності, моральності, активності, самореалізації особистості у діяльності. Саме поведінка особистості є безпосереднім свідченням його соціального становлення, підтверджує значущість та здатність визначати перспективи власної життєдіяльності. В першу чергу це стосується готовності діяти в межах правових норм і нести відповідальність за свої вчинки. Гострі соціально-педагогічні проблеми, які існують в нашому суспільстві мають суттєвий вплив на зростання правопорушень. У випадку розкриття злочину, залежно від його важкості, суд призначає адекватне покарання. У пенітенціарній системі прийнято багато законів, що кардинально змінили позиції засуджених. До переліку головних законодавчих актів належать: Конституція України; Кримінальний кодекс України; Кримінально-виконавчий кодекс України; Сумісний наказ Міністерства освіти і науки України та Державного департаменту України з питань виконання покарань від 26.02.04 № 153/32 “Про затвердження Положення про навчальний центр при установі виконання покарань”; сумісний наказ Міністерства освіти і науки України та Державного департаменту України з питань виконання покарань від 01.03.02 року № 154/55 “Про затвердження Положення про умови навчання та отримання базової та повної середньої освіти особами, засудженими до позбавлення волі, у загальноосвітніх навчальних закладах при установах кримінально-виконавчої системи”; Виправно-трудоий кодексу України; Закон України “Про професійно-технічну освіту” від 10.02.98 №103/98-ВР; Закон України “Про вищу освіту” від 17.01.02 №2984-III; Закон України “Про загальну середню освіту” від 13.05.99 №651-XIV та інші.

Сьогодні науковці аргументовано доводять той факт, що залучення засуджених, які відбувають покарання до суспільно корисної праці, з метою повернення суспільству повноцінної та працездатної людини, яка під час перебування покарань отримала можливість шляхом адаптації та реабілітації придбати робітничу професію та отримати професійний досвід для подальшого працевлаштування з метою зміни соціального статусу після відбування покарань є досить перспективним. Розвиток цього напрямку з боку Державного департаменту України з питань виконання покарань та Міністерства освіти і науки України сприяло можливості отриманню засудженими в умовах перебування у пенітенціарних закладах робітничих професій. Навчальний заклад у системі професійно-технічної освіти це заклад освіти, що забезпечує реалізацію потреб громадян у професійно-технічній освіті, оволодінні робітничими професіями, спеціальностями, кваліфікацією відповідно до їх інтересів, здібностей, стану здоров'я. Провідним завданням виступає забезпечення права громадян України на професійне навчання відповідно до їх нахилів, інтересів і здібностей з метою задоволення потреб економіки країни у конкурентоспроможних робітниках. Діяльності навчального закладу професійно-технічної освіти та сутнісним напрямкам його діяльності присвячені роботи таких авторів як М. Заболотної, Б.Камінського, С. Кіндзерської, Ю. Кравець, Н. Нічкало, В. Олійника, В. Радкевич, Л. Сергеевой та ін.

Разом із тим, необхідно констатувати, що у сучасній психолого-педагогічній літературі, в основному, вивчалися питання розвитку делінквентної поведінки (Р. Благута, В. Вінс, А. Лічко, С. Пальчіков та ін.), а також її профілактики у підлітковому віці (В. Беспалько, І. Козубовська та ін.). Більшість досліджень фахівців спрямовані на: вивчення соціально-педагогічних механізмів роботи з особами групи ризику (Н.Максимова, Я. Квітки,

І. Ковальова, Т. Ковтун, Н. Моцар та ін.); розробку методики правового виховання (В. Головченко, І. Ковчина, М. Фіцула та ін.). Зазначимо, що питання пенітенціарної педагогіки, принципи кримінально-виконавчого законодавства, організація діяльності пенітенціарного навчального закладу розглядалися у роботах таких авторів як Ю. Антонян, А. Гель, В. Громов, Г. Кондратова, Є. Корнійчук, Г. Семаков, А. Макаренко, Л. Прозументов, О. Філіппова та ін. Науковці розкрили сутність кримінально-виконавчих заходів, організацію діяльності пенітенціарного навчального закладу та визначили шляхи покращення їх стану. Отже, більшість фахівців звертають увагу на вивчення питань соціально-педагогічної ресоціалізації засуджених, у той час як питання професійно-творчого розвитку слухачів у системі професійно-технічної освіти закладів виконання покарання залишаються поза увагою. Цей факт зумовив нас до дослідження у зазначеному напрямку.

Аналіз психолого-педагогічної літератури та методики організації навчально-виховного процесу у системі професійно-технічної освіти закладів виконання покарання дозволив виявити певні суперечності між:

– соціальним замовленням держави щодо покращення процесу ресоціалізації засуджених, що передбачає високий рівень оволодіння робітничими професіями та можливість їх працевлаштування після звільнення з місць позбавлення волі та не розробленістю психолого-педагогічних підходів у питаннях організації цієї діяльності;

– об'єктивною потребою формування у слухачів системи професійно-технічної освіти закладів виконання покарання професійної компетентності та задоволення потреб установи виконання покарань і ринку праці у кваліфікованих робітничих кадрах та відсутністю практичних механізмів у її формуванні;

– вимогами правових норм щодо реалізації прав засуджених на здобуття робітничої професії відповідно до їх покликання, інтересів і здібностей та відсутністю системи цілеспрямованої професійно-педагогічної діяльності у пенітенціарній установі;

– необхідністю впровадження інноваційних методик у навчально-виховному процесі професійно-технічної освіти закладів виконання покарання щодо формування професійно-творчого розвитку засуджених та недостатністю науково-методичного забезпечення даного процесу і переважанням традиційного репродуктивного навчання.

Додатковим аргументом на користь актуальності обраної проблематики слугують активні процеси створення при Державному Департаменті України з питань виконання покарань навчальних центрів і професійно-технічних училищ при установах виконання покарань, які мають на меті забезпечення реалізації права засуджених на отримання робітничої професії відповідно до їх інтересів та здібностей, з метою подальшої адаптації після звільнення з місць позбавлення волі та задоволення потреб установи виконання покарань і ринку праці у кваліфікованих робітничих кадрах.

У процесі вивчення означеного кола питань ми прийшли до **висновку** про необхідність цілеспрямованої діяльності у напрямку вдосконалення професійної компетентності слухачів у системі професійно-технічної освіти закладів виконання покарання. Недостатня розробленість даного кола питань в умовах системи професійно-технічної освіти закладів виконання покарання, необхідність та можливість розв'язати суперечності зумовили нас до ґрунтовних досліджень у галузі пошуку та розробки педагогічних умов, які би мали суттєвий вплив на формування професійної компетентності слухачів системи професійно-технічної освіти закладів виконання покарання. Найближчі перспективи подальших наукових розвідок будуть спрямовані на вивчення структури та особливостей діяльності навчальних закладів при установах виконання покарань, а також на дослідження стану сформованості професійної компетентності слухачів системи професійно-технічної освіти закладів виконання покарання на онові чітких критеріїв та показників.

ТЕОРЕТИЧНІ КОНСТРУКТИ ЗАХІДНОЇ СОЦІОЛОГІЇ ПРОФЕСІЙ: КРИТИЧНИЙ АНАЛІЗ

НОСІКОВ О.М.

Copyright © 2013

Традиція вивчення окремо взятої професійної групи як мети дослідження, а не як індикатора для виміру соціального статусу класу або прошарку суспільства виникла у рамках соціології професій. Сьогодні уявляється важливим провести критичний аналіз впливу специфіки становлення й розвитку соціології професій на формування її тезаурусу.

Серед теоретичних конструктів західної соціології професій виділемо, перш за все, англо-американські дослідження професій. Для цього етапу розвитку досліджень характерні спроби чіткого розмежування усіх видів діяльності людей на високостатусні професії (professions) та інші види зайнятості, або заняття (occupations). До категорії “професій” включалися лікарі, юристи, церковні службовці й викладачі ВНЗів. Крім престижного титулу, цим професійним групам був властивий високий рівень самоврядування (низька інтервенція держави), а також значущі соціально-економічні винагороди. Однак певна онтологічна невизначеність сутності феномену